ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ഏകാദശസ്കന്ധേ സപ്തമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ഏകാദശസ്കന്ധേ സപ്തമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച
യദാത്ഥ മാം മഹാഭാഗ തച്ചികീർഷിതമേവ മേ।
ബ്രഹ്മാ ഭവോ ലോകപാലാഃ സ്വർവാസം മേഽഭികാങ്ക്ഷിണഃ ॥ **1** ॥

മയാ നിഷ്പാദിതം ഹ്യത്ര ദേവകാർയമശേഷതഃ।
യദർഥമവതീർണോഽഹമംശേന ബ്രഹ്മണാർഥിതഃ ॥ **2** ॥

കുലം വൈ ശാപനിർദഗ്ധം
നങ്ക്ഷ്യത്യന്യോന്യവിഗ്രഹാത്।
സമുദ്രഃ സപ്തമേഽഹ്യേതാം
പുരീം ച പ്ലാവയിഷ്യതി ॥ **3** ॥

യർഹ്യേവായം മയാ ത്യക്തോ ലോകോഽയം നഷ്ടമംഗലഃ।
ഭവിഷ്യത്യചിരാത് സാധോ കലിനാപി നിരാകൃതഃ ॥ **4** ॥

ന വസ്തവ്യം ത്വയൈവേഹ മയാ ത്യക്തേ മഹീതലേ।
ജനോഽധർമരുചിർഭദ്ര ഭവിഷ്യതി കലൗ യുഗേ ॥ **5** ॥

ത്വം തു സർവം പരിത്യജ്യ സ്നേഹം സ്വജനബന്ധുഷു।
മയ്യാവേശ്യ മനഃ സമ്യക് സമദൃഗ് വിചരസ്വ ഗാം ॥ **6** ॥

യദിദം മനസാ വാചാ ചക്ഷുർഭ്യാം ശ്രവണാദിഭിഃ।
നശ്വരം ഗൃഹ്യമാണം ച വിദ്ധി മായാമനോമയം ॥ **7** ॥

പുംസോഽയുക്തസ്യ നാനാർഥോ ഭ്രമഃ സ ഗുണദോഷഭാക്।
കർമാകർമവികർമേതി ഗുണദോഷധിയോ ഭിദാ ॥ **8** ॥

തസ്മാദ് യുക്തേന്ദ്രിയഗ്രാമോ യുക്തചിത്ത ഇദം ജഗത്।
ആത്മനീക്ഷസ്വ വിതതമാത്മാനം മയ്യധീശ്വരേ ॥ **9** ॥

ജ്ഞാനവിജ്ഞാനസംയുക്ത ആത്മഭൂതഃ ശരീരിണാം।
ആത്മാനുഭവതുഷ്ടാത്മാ നാന്തരായൈർവിഹൻയസേ ॥ **10** ॥

ദോഷബുദ്ധ്യോഭയാതീതോ നിഷേധാന്ന നിവർതതേ।
ഗുണബുദ്ധ്യാ ച വിഹിതം ന കരോതി യഥാർഭകഃ ॥ **11** ॥

സർവഭൂതസുഹൃച്ഛാന്തോ ജ്ഞാനവിജ്ഞാനനിശ്ചയഃ।
പശ്യൻ മദാത്മകം വിശ്വം ന വിപദ്യേത വൈ പുനഃ ॥ **12** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഇത്യാദിഷ്ടോ ഭഗവതാ മഹാഭാഗവതോ നൃപ।
ഉദ്ധവഃ പ്രണിപത്യാഹ തത്ത്വജിജ്ഞാസുരച്യുതം ॥ **13** ॥

ഉദ്ധവ ഉവാച
യോഗേശ യോഗവിൻയാസ യോഗാത്മൻ യോഗസംഭവ।
നിഃശ്രേയസായ മേ പ്രോക്തസ്ത്യാഗഃ സന്ന്യാസലക്ഷണഃ ॥ **14** ॥

ത്യാഗോഽയം ദുഷ്കരോ ഭൂമൻ കാമാനാം വിഷയാത്മഭിഃ।
സുതരാം ത്വയി സർവാത്മന്നഭക്തൈരിതി മേ മതിഃ ॥ **15** ॥

സോഽഹം മമാഹമിതി മൂഢമതിർവിഗാഢ -
സ്ത്വൻമായയാ വിരചിതാത്മനി സാനുബന്ധേ।

തത്ത്വഞ്ജസാ നിഗദിതം ഭവതാ യഥാഹം
സംസാധയാമി ഭഗവന്നനുശാധി ഭൃത്യം ॥ **16** ॥

സത്യസ്യ തേ സ്വദൃശ ആത്മന ആത്മനോഽന്യം
വക്തുരമീശ വിബുധേഷ്വപി നാനുചക്ഷേ ।
സർവേ വിമോഹിതധിയസ്തവ മായയേമേ
ബ്രഹ്മാദയസ്തനുഭൃതോ ബഹിരർഥഭാവാഃ ॥ **17** ॥

തസ്മാദ് ഭവന്തമനവദ്യമനന്തപാരം
സർവജ്ഞമീശ്വരമകുംഠവികുംഠധിഷ്ണ്യം ।
നിർവിണ്ണധീരഹമു ഹ വൃജിനാഭിതപ്തോ
നാരായണം നരസഖം ശരണം പ്രപദ്യേ ॥ **18** ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച
പ്രായേണ മനുജാ ലോകേ ലോകതത്ത്വവിചക്ഷണാഃ ।
സമുദ്ധരന്തി ഹ്യാത്മാനമാത്മനൈവാശുഭാശയാത് ॥ **19** ॥

ആത്മനോ ഗുരുരാത്മൈവ പുരുഷസ്യ വിശേഷതഃ ।
യത് പ്രത്യക്ഷാനുമാനാഭ്യാം ശ്രേയോഽസാവനുവിന്ദതേ ॥ **20** ॥

പുരുഷത്വേ ച മാം ധീരാഃ സാംഖ്യയോഗവിശാരദാഃ ।
ആവിസ്തരാം പ്രപശ്യന്തി സർവശക്ത്യുപബൃംഹിതം ॥ **21** ॥

ഏകദ്വിത്രിചതുഷ്പാദോ ബഹുപാദസ്തഥാപദഃ ।
ബഹ്വ്യഃ സന്തി പുരഃ സൃഷ്ടാസ്താസാം മേ പൗരുഷീ പ്രിയാ ॥ **22** ॥

അത്ര മാം മാർഗയന്ത്യദ്ധാ യുക്താ ഹേതുഭിരീശ്വരം ।
ഗൃഹ്യമാണൈർഗുണൈർലിംഗൈരഗ്രാഹ്യമനുമാനതഃ ॥ **23** ॥

അത്രാപ്യുദാഹരന്തീമമിതിഹാസം പുരാതനം ।
അവധൂതസ്യ സംവാദം യദോരമിതതേജസഃ ॥ **24** ॥

അവധൂതം ദ്വിജം കഞ്ചിച്ചരന്തമകുതോഭയം।
കവിം നിരീക്ഷ്യ തരുണം യദുഃ പപ്രച്ഛ ധർമവിത് ॥ **25** ॥

യദുരുവാച
കുതോ ബുദ്ധിരിയം ബ്രഹ്മന്നകർതുഃ സുവിശാരദാ।
യാമാസാദ്യ ഭവാ~ല്ലോകം വിദ്വാംശ്ചരതി ബാലവത് ॥ **26** ॥

പ്രായോ ധർമാർഥകാമേഷു വിവിത്സായാം ച മാനവാഃ।
ഹേതുനൈവ സമീഹന്തേ ആയുഷോ യശസഃ ശ്രിയഃ ॥ **27** ॥

ത്വം തു കൽപഃ കവിർദക്ഷഃ സുഭഗോഽമൃതഭാഷണഃ।
ന കർതാ നേഹസേ കിഞ്ചിജ്ജഡോൻമത്തപിശാചവത് ॥ **28** ॥

ജനേഷു ദഹ്യമാനേഷു കാമലോഭദവാഗ്നിനാ।
ന തപ്യസേഽഗ്നിനാ മുക്തോ ഗംഗാംഭഃസ്ഥ ഇവ ദ്വിപഃ ॥ **29** ॥

ത്വം ഹി നഃ പൃച്ഛതാം ബ്രഹ്മന്നാത്മൻയാനന്ദകാരണം।
ബ്രൂഹി സ്പർശവിഹീനസ്യ ഭവതഃ കേവലാത്മനഃ ॥ **30** ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച
യദുനൈവം മഹാഭാഗോ ബ്രഹ്മണ്യേന സുമേധസാ।
പൃഷ്ടഃ സഭാജിതഃ പ്രാഹ പ്രശ്രയാവനതം ദ്വിജഃ ॥ **31** ॥

ബ്രാഹ്മണ ഉവാച
സന്തി മേ ഗുരവോ രാജൻ ബഹവോ ബുദ്ധ്യുപാശ്രിതാഃ।
യതോ ബുദ്ധിമുപാദായ മുക്തോഽടാമീഹ താംഛൃണു ॥ **32** ॥

പൃഥിവീ വായുരാകാശമാപോഽഗ്നിശ്ചന്ദ്രമാ രവിഃ।
കപോതോഽജഗരഃ സിന്ധുഃ പതംഗോ മധുകൃദ് ഗജഃ ॥ **33** ॥

മധുഹാ ഹരിണോ മീനഃ പിംഗലാ കുരരോഽർഭകഃ।
കുമാരീ ശരകൃത് സർപ ഊർണനാഭിഃ സുപേശകൃത് ॥ **34** ॥

ഏതേ മേ ഗുരവോ രാജംശ്ചതുർവിംശതിരാശ്രിതാഃ।
ശിക്ഷാ വൃത്തിഭിരേതേഷാമൻവശിക്ഷമിഹാത്മനഃ ॥ **35** ॥

യതോ യദനുശിക്ഷാമി യഥാ വാ നാഹുഷാത്മജ।
തത്തഥാ പുരുഷവ്യാഘ്ര നിബോധ കഥയാമി തേ ॥ **36** ॥

ഭൂതൈരാക്രമ്യമാണോഽപി ധീരോ ദൈവവശാനുഗൈഃ।
തദ് വിദ്വാന്ന ചലേൻമാർഗാദൻവശിക്ഷം ക്ഷിതേർവ്രതം ॥ **37** ॥

ശശ്വത്പരാർഥസർവേഹഃ പരാർഥൈകാന്തസംഭവഃ।
സാധുഃ ശിക്ഷേത ഭൂഭൃത്തോ നഗശിഷ്യഃ പരാത്മതാം ॥ **38** ॥

പ്രാണവൃത്ത്യൈവ സന്തുഷ്യേ -
ന്മുനിർനൈവേന്ദ്രിയപ്രിയൈഃ।
ജ്ഞാനം യഥാ ന നശ്യേത
നാവകീർയേത വാങ്മനഃ ॥ **39** ॥

വിഷയേഷ്വാവിശൻ യോഗീ നാനാധർമേഷു സർവതഃ।
ഗുണദോഷവ്യപേതാത്മാ ന വിഷജ്ജേത വായുവത് ॥ **40** ॥

പാർഥിവേഷ്വിഹ ദേഹേഷു പ്രവിഷ്ടസ്തദ്ഗുണാശ്രയഃ।
ഗുണൈർന യുജ്യതേ യോഗീ ഗന്ധൈർവായുരിവാത്മദൃക് ॥ **41** ॥

അന്തർഹിതശ്ച സ്ഥിരജംഗമേഷു
ബ്രഹ്മാത്മഭാവേന സമൻവയേന।
വ്യാപ്ത്യാവ്യവച്ഛേദമസംഗമാത്മനോ
മുനിർനഭസ്ത്വം വിതതസ്യ ഭാവയേത് ॥ **42** ॥

തേജോഽബന്നമയൈർഭാവൈ -
ർമേഘാദ്യൈർവായുനേരിതൈഃ।
ന സ്പൃശ്യതേ നഭസ്തദ്വത്
കാലസൃഷ്ടൈർഗുണൈഃ പുമാൻ ॥ **43** ॥

സ്വച്ഛഃ പ്രകൃതിതഃ സ്നിഗ്ധോ മാധുര്യസ്തീർഥഭൂർനൃണാം।
മുനിഃ പുനാത്യപാം മിത്രമീക്ഷോപസ്പർശകീർതനൈഃ ॥ **44** ॥

തേജസ്വീ തപസാ ദീപ്തോ ദുർധർഷോദരഭാജനഃ।
സർവഭക്ഷോഽപി യുക്തൗത്മാ നാദത്തേ മലമഗ്നിവത് ॥ **45** ॥

ക്വചിച്ഛന്നഃ ക്വചിത് സ്പഷ്ട ഉപാസ്യഃ ശ്രേയ ഇച്ഛതാം।
ഭുങ്ക്തേ സർവത്ര ദാതൃണാം ദഹൻ പ്രാഗുത്തരാശുഭം ॥ **46** ॥

സ്വമായയാ സൃഷ്ടമിദം സദസൽലക്ഷണം വിഭുഃ।
പ്രവിഷ്ട ഈയതേ തത്തത്സ്വരൂപോഽഗ്നിരിവൈധസി ॥ **47** ॥

വിസർഗാദ്യാഃ ശ്മശാനാന്താ ഭാവാ ദേഹസ്യ നാത്മനഃ।
കലാനാമിവ ചന്ദ്രസ്യ കാലേനാവ്യക്തവർത്മനാ ॥ **48** ॥

കാലേന ഹ്യാഘവേഗേന ഭൂതാനാം പ്രഭവാപ്യയൗ।
നിത്യാവപി ന ദൃശ്യേതേ ആത്മനോഽഗ്നേർയഥാർചിഷാം ॥ **49** ॥

ഗുണൈർഗുണാനുപാദത്തേ യഥാകാലം വിമുഞ്ചതി।
ന തേഷു യുജ്യതേ യോഗീ ഗോഭിർഗാ ഇവ ഗോപതിഃ ॥ **50** ॥

ബുധ്യതേ സ്വേ ന ഭേദേന വ്യക്തിസ്ഥ ഇവ തദ്ഗതഃ।
ലക്ഷ്യതേ സ്ഥൂലമതിഭിരാത്മാ ചാവസ്ഥിതോഽർകവത് ॥ **51** ॥

നാതിസ്നേഹഃ പ്രസംഗോ വാ കർതവ്യഃ ക്വാപി കേനചിത്।
കുർവൻ വിന്ദേത സന്താപം കപോത ഇവ ദീനധീഃ ॥ **52** ॥

കപോതഃ കശ്ചനാരണ്യേ കൃതനീഡോ വനസ്പതൗ ।
കപോത്യാ ഭാര്യയാ സാർധമുവാസ കതിചിത് സമാഃ ॥ **53** ॥

കപോതൗ സ്നേഹഗുണിതഹൃദയൗ ഗൃഹധർമിണൗ ।
ദൃഷ്ടിം ദൃഷ്ട്യാംഗമംഗേന ബുദ്ധിം ബുദ്ധ്യാ ബബന്ധതുഃ ॥ **54** ॥

ശയ്യാസനാടനസ്ഥാനവാർതാക്രീഡാശനാദികം ।
മിഥുനീഭൂയ വിശ്രബ്ധൗ ചേരതുർവനരാജിഷു ॥ **55** ॥

യം യം വാംഛതി സാ രാജംസ്തർപയന്ത്യനുകമ്പിതാ ।
തം തം സമനയത് കാമം കൃച്ഛ്രേണാപ്യജിതേന്ദ്രിയഃ ॥ **56** ॥

കപോതീ പ്രഥമം ഗർഭം ഗൃഹ്ണതീ കാല ആഗതേ ।
അണ്ഡാനി സുഷുവേ നീഡേ സ്വപത്യുഃ സന്നിധൗ സതീ ॥ **57** ॥

തേഷു കാലേ വ്യജായന്ത രചിതാവയവാ ഹരേഃ ।
ശക്തിഭിർദുർവിഭാവ്യാഭിഃ കോമലാംഗതനൂരുഹാഃ ॥ **58** ॥

പ്രജാഃ പുപുഷതുഃ പ്രീതൗ ദമ്പതീ പുത്രവത്സലൗ ।
ശൃണ്വന്തൗ കൂജിതം താസാം നിർവൃതൗ കലഭാഷിതൈഃ ॥ **59** ॥

താസാം പതത്രൈഃ സുസ്പർശൈഃ
കൂജിതൈർമുഗ്ധചേഷ്ടിതൈഃ ।
പ്രത്യുദ്ഗമൈരദീനാനാം
പിതരൗ മുദമാപതുഃ ॥ **60** ॥

സ്നേഹാനുബദ്ധഹൃദയാവന്യോന്യം വിഷ്ണുമായയാ ।
വിമോഹിതൗ ദീനധിയൗ ശിശൂൻ പുപുഷതുഃ പ്രജാഃ ॥ **61** ॥

ഏകദാ ജഗ്മതുസ്താസാമന്നാർഥം തൗ കുടുംബിനൗ ।
പരിതഃ കാനനേ തസ്മിന്നർഥിനൗ ചേരതുശ്ചിരം ॥ **62** ॥

ദൃഷ്ട്വാ താൻ ലുബ്ധകഃ കശ്ചിദ് യദൃച്ഛാതോ വനേചരഃ।
ജഗൃഹേ ജാലമാതത്യ ചരതഃ സ്വാലയാന്തികേ ॥ **63** ॥

കപോതശ്ച കപോതീ ച പ്രജാപോഷേ സദോത്സുകൗ।
ഗതൗ പോഷണമാദായ സ്വനീഡമുപജഗ്മതുഃ ॥ **64** ॥

കപോതീ സ്വാത്മജാൻ വീക്ഷ്യ ബാലകാഞ്ജാലസംവൃതാൻ।
താനഭ്യധാവത് ക്രോശന്തീ ക്രോശതോ ഭൃശദുഃഖിതാ ॥ **65** ॥

സാസകൃത്സ്നേഹഗുണിതാ ദീനചിത്താജമായയാ।
സ്വയം ചാബധ്യത ശിചാ ബദ്ധാൻ പശ്യന്ത്യപസ്മൃതിഃ ॥ **66** ॥

കപോതശ്ചാത്മജാൻ ബദ്ധാനാത്മനോഽപ്യധികാൻ പ്രിയാൻ।
ഭാർയാം ചാത്മസമാം ദീനോ വിലലാപാതിദുഃഖിതഃ ॥ **67** ॥

അഹോ മേ പശ്യതാപായമൽപപുൺയസ്യ ദുർമതേഃ।
അതൃപ്തസ്യാകൃതാർഥസ്യ ഗൃഹസ്ത്രൈവർഗികോ ഹതഃ ॥ **68** ॥

അനുരൂപാനുകൂലാ ച
യസ്യ മേ പതിദേവതാ।
ശൂൻയേ ഗൃഹേ മാം സന്ത്യജ്യ
പുത്രൈഃ സ്വർയാതി സാധുഭിഃ ॥ **69** ॥

സോഽഹം ശൂൻയേ ഗൃഹേ ദീനോ മൃതദാരോ മൃതപ്രജഃ।
ജിജീവിഷേ കിമർഥം വാ വിധുരോ ദുഃഖജീവിതഃ ॥ **70** ॥

താംസ്തഥൈവാവൃതാംഹരിഗ്ഭി -
ർമൃത്യുഗ്രസ്താൻ വിചേഷ്ടതഃ।
സ്വയം ച കൃപണഃ ശിക്ഷു
പശ്യന്നപ്യബുധോഽപതത് ॥ **71** ॥

തം ലബ്ധ്വാ ലുബ്ധകഃ ക്രൂരഃ കപോതം ഗൃഹമേധിനം।
കപോതകാൻ കപോതീം ച സിദ്ധാർഥഃ പ്രയയൗ ഗൃഹം ॥ **72** ॥

ഏവം കുടുംബ്യശാന്താത്മാ ദ്വന്ദ്വാരാമഃ പതത്രിവത്।
പുഷ്ണൻ കുടുംബം കൃപണഃ സാനുബന്ധോഽവസീദതി ॥ **73** ॥

യഃ പ്രാപ്യ മാനുഷം ലോകം മുക്തിദ്വാരമപാവൃതം।
ഗൃഹേഷു ഖഗവത് സക്തസ്തമാരൂഢച്യുതം വിദുഃ ॥ **74** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ഏകാദശസ്കന്ധേ സപ്തമോഽധ്യായഃ ॥